

[Poul Hansen (Kalundborg).]

dannet grundlag for en meget hensigtsmæssig udnyttelse af et gennemrationaliseret produktionsapparat; det har atter igen medført en stærk forøget produktion, betydeligt lavere priser og bedre lønninger for arbejderne. Det kan heller ikke bestrides, at aftaler og sammenslutninger kan være påkrævede for leverandører, der f. eks. står i en svag stilling overfor overmægtige købere, og der kan være andre forhold, som ud fra samfundsmæssige synspunkter gør aftaler vel motiverede.

Vi har derfor ikke tidligere krævet et almindeligt aftaleforbud og gør det heller ikke nu. Det ville imidlertid stride mod selve den menneskelige natur, om ikke de, der har opnået en monopolstilling eller på anden måde har sat konkurrencen ud af spillet og skaffet sig en økonomisk magtstilling; søgte at udnytte den til at skaffe sig den størst mulige fortjeneste, en fortjeneste, som naturligvis i sidste instans må tages af forbrugernes arbejdsindtægter. Den lange række tilfælde, hvor prisdirektoratet gennem årene har måttet gribe ind mod monopol- og aftalebestemte priser, viser da også dette. Der er her tale om en udbytning af befolkningen, som er dobbelt farlig, fordi den almindelige borger har så få muligheder for at kontrolere den. Det er derfor, en samfundsmæssig kontrol er så stærkt påkrævet.

Kontrollen må først og fremmest bestå i den størst mulige offentlighed. Fra alle sider lyder i denne tid kravet om offentlighed. Priserne er en af de faktorer, der er mest afgørende for den jævne befolknings levevilkår, og denne befolkning har derfor krav på at kende alle de faktorer, der bestemmer prisernes højde. Den har forøvrigt også krav på at få at vide — må jeg indskyde det — *hvad* den får for sine penge. Derfor er kravet om kvalitetskontrol og kvalitetsmærkning såre rimeligt; det er på sin vis et lige så vigtigt spørgsmål som prisernes højde. Offentlighedskravet må føre til, at alle forhold vedrørende prisdannelsen kommer frem i dagens lys, naturligvis først og fremmest de forhold, som har forbindelse med konkurrencebegrænsning, og derfor er pligten til offentlig anmeldelse og registrering af aftaler en rimelig ting, og det er rimeligt, at der foretages

prisundersøgelser, hvis resultat gøres almindeligt bekendt. Desuden er der grund til at tro, at offentliggørelsen af disse forhold i sig selv vil virke bremsende på tendenser til beregning af urimelige priser og avancer. Det er rimeligt at tro, at der ligger en forebyggende virkning i offentlighedsprincippet. Men foruden denne offentliggørelse må monopoltilsynet, ligesom hidtil prismyndighederne, have mulighed for at skride ind overfor urimelige forhold.

Jeg vil gerne i denne forbindelse understrege det, som både fremgår af den gældende lov og af det foreliggende lovforslags ordlyd og også af prisdirektoratets redegørelse i trustkommissionens betænkning, nemlig at selve anmeldelsen og registreringen af en aftale el. lign. ikke er det samme som en godkendelse. Det er vist den almindelige mening, at prisdirektoratet har arbejdet overordentlig dygtigt — jeg benytter gerne lejligheden til at fremhæve dette — men prisdirektoratet har simpelthen ikke haft praktisk mulighed for at gennemgå alle anmeldte aftaler, ikke mindst på grund af krigsforholdene og hvad dermed har sammenhæng. Også i de mere normale tider, som vi nu gør os forhåbninger om, vil det være et meget stort arbejde at føre effektiv kontrol med samtlige anmeldte aftaler. Når dertil kommer, at der også bør være lejlighed til derudover at foretage undersøgelser af, om konkurrencen er virksom på andre områder, ligger allerede heri en tilskyndelse til at undersøge, om ikke aftaleantallet kan bringes ned.

Jeg vil dog straks sige, at dette på ingen måde skal opfattes som en blot nogenlunde betydelig grund til forslaget om forbud mod visse aftaler. Den altafgørende grund ligger naturligvis og må ligge i disse aftalers egen karakter.

I forslaget § 10 foreslår den højtærede handelsminister et forbud mod aftaler og vedtagelser, der vedrører etableringskontrol, eksklusiv forretningsforbindelse, boykot o. lign., dog med adgang til dispensation, hvor samfundsgavnige virkninger taler derfor. På dette punkt havde trustkommissionen foreslået en bestemmelse om forhåndsgodkendelse. I realiteten er forskellen på de to former ikke stor, og handelsministeren har efter mit skøn ret i, at et forbud med adgang til dispensation er en klarere form.